

พิษจากสารโลหะหนัก (Heavy metal poisoning)

ปัจจุบัน ภาวะพิษจากโลหะหนักเป็นภัยคุกคาม (Hazard) ที่สำคัญ พิษจากโลหะหนักมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการใช้เซลล์ขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะในประเทศจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁽¹⁾ การปนเปื้อนสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในกิจการที่ใช้ตะกั่วเป็นส่วนประกอบ เช่น อู่ต่อเรือ โรงงานกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้ง การปนเปื้อนในสีน้ำมัน สารตะกั่วสามารถเข้าสู่ร่างกายได้โดย คือ การรับประทาน การสัมผัสทางผิวหนัง และการหายใจ ซึ่งจะส่งผลต่อ ระบบประสาททำให้มีอาการชัก พัฒนาการช้า รวมทั้งโลหิตจาง นอกจากนี้ สารโลหะหนัก เช่น พรอท แคดเมียม สารหนู ได้ถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งปัญหาหลักของขยะอุตสาหกรรม และการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถูกวิธีที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการปนเปื้อนของโลหะหนักในสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2557 สำนักโรคบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคพิษจากโลหะหนัก จากรายงาน 506/2 รวม 3 ราย ลงวินิจฉัยใน ICD10 ว่าเป็นพิษจากแคดเมียม 1 ราย ไม่ทราบการวินิจฉัย 2 ราย ไม่มีรายงานผู้ป่วยเสียชีวิต เป็นเพศหญิง 2 ราย เพศชาย 1 ราย ค่ามัธยฐานอายุ 55 ปี (พิสัย 49 - 61 ปี) สัดส่วนอาชีพที่พบสูงสุด คือ เกษตรกรรม 2 ราย รองลงมา คือ นักเรียนในปกครอง 1 ราย โดยผู้ป่วยทั้งหมดมีสัญชาติไทย พบผู้ป่วยในเดือนมีนาคม เมษายน และพฤศจิกายน เดือนละ 1 ราย (รูปที่ 1)

ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่ คลินิก/รพ.เอกชน และโรงพยาบาลชุมชน แห่งละ 1 ราย เป็นผู้ป่วยนอกทั้งหมด จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด คือ จังหวัดลำพูน ระยอง เชียงใหม่ จังหวัดละ 1 ราย (รูปที่ 2)

จากฐานข้อมูล 43 แฟ้มของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ซึ่งแตกต่างจากระบบของสำนักโรคบาดวิทยาที่ใช้ระยะเวลาตามปีปฏิทิน พบผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นพิษจากโลหะหนัก 31 ราย จำแนกเป็น พิษจากตะกั่ว (T56.0) 19 ราย พิษจากสารหนู (T57.0) 6 ราย พิษจากแคดเมียม (T56.3) 3 ราย พิษจากปรอท (T56.1) 3 ราย ผู้ป่วยเป็นเพศชาย 23 ราย ร้อยละ 74 เพศหญิง 8 ราย (26%) อายุ 0 - 4 ปี 8 ราย ร้อยละ 26, 50 - 54 ปี 7 ราย (23%) อายุมากกว่า 60 ปี 6 ราย (19%) จำแนกตามอาชีพเป็นเกษตรกรกรรมและรับจ้าง อย่างละ 9 ราย ร้อยละ 29 เด็กในปกครอง 8 ราย (26%) จำแนกตาม

ภาค พบว่า ภาคใต้มีผู้ป่วยที่พบภาวะพิษจากโลหะหนักมากที่สุด 12 ราย ร้อยละ 39 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 ราย (29%) และ ภาคกลาง 8 ราย (26%) 3 จังหวัดแรกที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ จังหวัดสงขลา 8 ราย สมุทรปราการและศรีสะเกษ จังหวัดละ 3 ราย โดยข้อมูลที่สำคัญพบว่า ในจังหวัดสงขลา มีผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเกิดจากพิษจากสารหนู 5 ราย ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ผู้ป่วยทั้งหมดได้รับการรักษาแบบผู้ป่วยใน ณ โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ณ อำเภอ นาทวี จังหวัดสงขลา

ในปัจจุบันทางสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินโครงการเฝ้าระวัง ป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงต่อการสัมผัสตะกั่วในเด็กปฐมวัย โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองทำอาชีพเกี่ยวข้องกับตะกั่ว และ เด็กในศูนย์เด็กเล็ก 77 จังหวัด โดยการดำเนินการขณะนี้อยู่ระหว่างการเก็บตัวอย่างฝุ่นตะกั่วจากสิ่งแวดล้อมในแต่ละจังหวัด

สรุป จากจำนวนผู้ป่วยพิษโลหะหนักที่ถูกรายงานเข้าระบบ 506/2 มีจำนวนค่อนข้างน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ป่วยที่ถูกวินิจฉัยโดย รหัส ICD-10 แต่อย่างไรก็ตามขนาดความชุกของปัญหาที่แท้จริงยังไม่ชัดเจน เนื่องจากเป็นโรคที่วินิจฉัยค่อนข้างยาก และอาจไม่แสดงอาการ หรือแสดงอาการหลังจากการสัมผัสสารโลหะหนักเป็นเวลานาน

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. คู่มือดำเนินการโครงการเฝ้าระวัง ป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงต่อการสัมผัสตะกั่วในเด็กปฐมวัย พ.ศ.2557. 2557 [เอกสารอัดสำเนา]

ผู้เรียบเรียง

ธนวดี จันทร์เทียน

บรรณาธิการวิชาการ

ดร.แสงโสม ศิริพานิช, นพ.คำนวน อึ้งชูศักดิ์

Fig.1 Reported Cases of Mn,Hg,As poisoning by Month, Thailand, 2010 - 2014

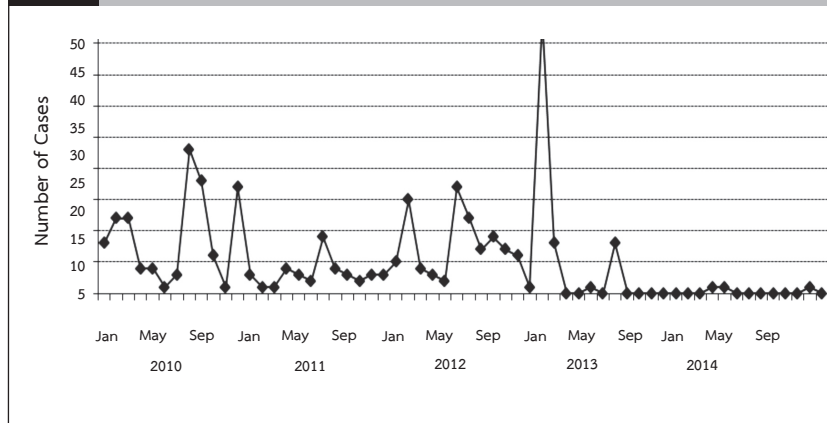

Fig.2 Reported Cases of Heavy metal Poisoning by Province, Thailand, 2014

